
Introducció

El *Diccionari de neurociència* és el fruit de l'esforç conjunt de moltes persones i institucions. La iniciativa va sorgir d'Antoni Valero-Cabré, que es va adreçar al TERMCAT per demanar suport per a l'elaboració d'un diccionari de la neurociència amb definicions basat en un recull terminològic que ell mateix havia compilat amb l'ajut dels Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona¹ entre els anys 2000 i 2005.

El TERMCAT va assumir l'elaboració del diccionari i la coordinació global del projecte. Per dur a terme la tasca de revisió, actualització i ampliació del contingut inicial es va constituir un equip d'experts dels diversos camps de coneixement que integren la neurociència. El grup, que va treballar en col·laboració amb els terminòlegs del TERMCAT, va ser coordinat en una primera fase (2007-2008) per Xavier Navarro Acebes i, posteriorment i fins a la publicació de l'obra (2009-2011), per Josep Reig Vilallonga.

El Diccionari ha pogut fer-se realitat gràcies a una subvenció de l'Obra Social de CatalunyaCaixa² i a la gestió que d'aquest ajut ha fet la Xarxa Vives d'Universitats. A més, durant el procés d'elaboració de l'obra, s'hi ha sumat també el suport econòmic del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

L'obra ha estat concebuda com una eina de consulta eminentment pràctica per a resoldre els dubtes terminològics dels professionals de la neurociència, dels estudiants de qualsevol de les disciplines que s'hi relacionen més o menys directament (medicina, biologia, psicologia, sociologia, enginyeries diverses o economia, per exemple). Igualment, també s'adreça als mediadors lingüístics (periodistes, traductors o correctors de textos especialitzats) que utilitzin aquesta terminologia. D'altra banda, pot ser d'interès per a tots els lectors que sentin curiositat i vulguin endinsar-se en aquest àmbit del coneixement, fronterer i multidisciplinari.

¹ Abans Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona

² Abans Caixa Catalunya

1. Estructura del diccionari

1.1. Macroestructura

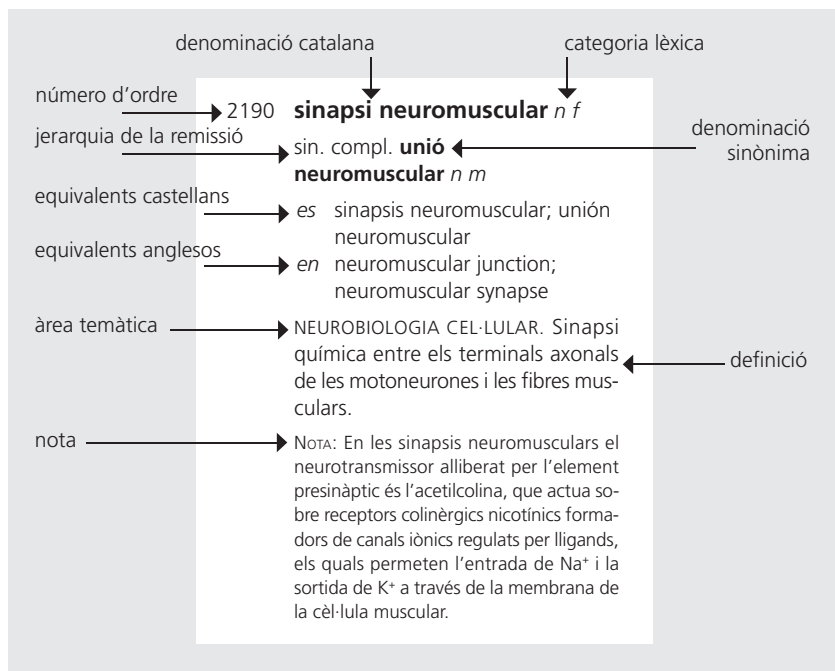
El diccionari s'estructura en sis apartats:

- Aquesta mateixa introducció, que exposa el propòsit del diccionari, l'estructura, els criteris terminològics i metodològics seguits i la tasca de normalització duta a terme durant l'elaboració de l'obra.
- L'arbre de camp, que organitza conceptualment l'obra, alhora que en delimita l'abast, classifica els termes i facilita el tractament sistemàtic del conjunt de la informació.
- La taula d'abreviacions, que presenta tots els codis utilitzats en el cos del diccionari (categories lèxiques, tipus de sinonímia i llengua dels equivalents), amb la descodificació corresponent.
- El cos del diccionari, que recull el conjunt de termes, numerats i ordenats alfabèticament a partir de les denominacions catalanes.
- Dos índexs alfabètics, un per a cada llengua d'equivalència —castellà i anglès—, els quals faciliten l'accés a l'article terminològic corresponent des de les denominacions castellanes o angleses, mitjançant el número d'ordre que acompanya cada denominació.
- La bibliografia, que ofereix les referències de les principals obres especialitzades i terminològiques, d'una banda, i lexicogràfiques, de l'altra, que s'han consultat per a l'elaboració d'aquest diccionari.

1.2. Microestructura

Cadascun dels articles terminològics presenta la informació estructurada de la manera següent: un número d'ordre; una denominació catalana amb la categoria lèxica corresponent; una o més denominacions catalanes sinònimes que remeten a l'anterior, també amb la categoria lèxica i amb la indicació del tipus de remissió (sinònims, sinònims complementaris o sigles); un o més equivalents castellans; un o més equivalents anglesos; una àrea temàtica; una definició, i, en segons quins casos, una nota o més.

Per exemple, l'article *sinapsi neuromuscular* té aquesta estructura:

2. Selecció de la nomenclatura

El *Diccionari de neurociència* conté un total de 2.534 denominacions catalanes, que designen 1.975 conceptes. Els termes, d'acord amb l'arbre de camp, pertanyen a les dotze àrees següents: neuroanatomia, neurohistologia, neurobiologia cel·lular, neurobiologia del desenvolupament, neuroquímica, neurofarmacologia, neurofisiologia cel·lular i de sistemes, neurobiologia del comportament, neurologia, neuropsicologia i psiquiatria, neurociència computacional, i disciplines connexes amb la neurociència.

De manera general s'han tingut en consideració criteris de pertinència estrictes per a controlar l'entrada de termes i evitar que s'excedissin els objectius d'abast i contingut de l'obra. En particular, tenint en compte les característiques d'aquest àmbit multidisciplinari, s'ha restringit la selecció terminològica seguint criteris de representativitat, rellevància i especificitat dels termes, d'acord amb els especialistes de cadascuna de les àrees.

La tria terminològica ha estat acuradament delimitada en el cas d'estructures anatòmiques, de processos bioquímics i de fenòmens fisiològics, quan s'ha considerat que quedaven més enllà de l'univers conceptual de la neurociència, tot i la seva relació òbvia amb el sistema nerviós i, particularment, amb el cervell. Així, no s'han inclòs els ossos del crani i s'han exclòs la majoria dels músculs, tot i que s'han recollit els termes relatius als músculs principals relacionats amb

els òrgans dels sentits (principalment, la vista i l'oïda). O, en el cas dels nervis, tenen entrada pròpia els troncs nerviosos principals, però no les branques col·laterals.

Com a criteri de base, tampoc no s'han inclòs articles terminològics que recullin tecnicismes propis d'àrees afins, com l'anatomia (*ipsolateral, medial o rostral*), la bioquímica (*anell indol, cascada enzimàtica, colesterol o grup amino*) o la citologia (*lisosoma o nuclèol*), o propis de disciplines diverses relacionades amb la medicina (*broncodilatació, convulsant, ginecomàstia, micropipeta, oxitocina, paroxismal, urent o vasopressina*), malgrat que, ocasionalment puguin aparèixer en definicions. S'han considerat termes d'especialitat, estrictament no pertinents, que un expert en neurociència o un mediador lingüístic especialitzat poden dominar probablement gràcies al seu bagatge de coneixements específics o, fins i tot, de llengua general.

Tanmateix, alguns termes d'aquestes àrees esmentades sí que tenen entrada pròpia bé pel seu caràcter transversal, bé perquè mantenen una relació directa i objectivable amb altres termes de pertinença clara; com a mostra, *catió, citosquelet, fosforilació o trifosfat d'adenosina*.

D'acord amb els objectius de l'obra, en la selecció de sèries lèxiques s'ha establert un criteri simplificador, de manera que s'ha donat entrada als substantius i, en canvi, s'ha prescindit de verbs i de la majoria d'adjectius derivats de substantius que tenen un article terminològic propi en el diccionari, ja que normalment no aporten una informació semàntica específica. Els adjectius que apareixen en el diccionari presenten alguna característica significativa, com ara la necessitat d'assegurar la precisió terminològica (per exemple, *aferent, eferent, neural* o *neuronal*) o el fet de ser poc predictibles a partir dels substantius relacionats (com ara *autòmic, cortical o gabaèrgic*).

3. Criteris metodològics³

3.1. Ordenació⁴

Tant al cos del diccionari com als índexs del final, les denominacions es presenten segons l'ordre seqüencial dels components (*cèl·lula de neuròglia* i no *neuròglia, cèl·lula de*), i segueixen l'ordenació alfabètica discontinua, que evita interrupcions en els termes d'una sèrie i segons la qual els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics (principalment apòstrofs i guionets), i els signes no alfabètics precedeixen els signes alfabètics. Per exemple:

con
con axònic
con de creixement
con retinal
concepte
concordança
condició experimental

³ Per aprofundir la informació sobre l'apartat 3, considerat globalment, es pot consultar TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *El diccionari terminològic*. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2010. (En Primer Terme; 9. Criteris i Mètodes) ISBN 978-84-9766-394-6; 978-84-393-8676-6

⁴ Per aprofundir la informació sobre els criteris d'ordenació es pot consultar TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *L'ordenació de termes*. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2008. (En Primer Terme; 4. Criteris i Mètodes) ISBN 978-84-9766-263-5; 978-84-393-7746-7

Convé tenir en compte que, dintre dels signes alfabètics, els caràcters de l'alfabet llatí van per davant dels caràcters dels altres alfabetos (com ara l'alfabet grec). Per exemple:

ritme alfa
ritme beta
ritme circadiari
ritme delta
ritme gamma
ritme infradiari
ritme theta
ritme ultradiari
ritme α
ritme β
ritme γ
ritme δ
ritme θ

Les xifres romanes s'ordenen alfabèticament d'acord amb la lletra majúscula que les representa. Per exemple:

vòxel
vuitè parell cranial
X parell cranial
xarxa neuronal
xarxa neuronal artificial

Pel que fa als termes que inclouen superíndexs, aquests es consideren vinculats al component que acompanyen i, per tant, és aquest element el que marca l'ordenació. Les sèries de termes diferenciats només pels superíndexs s'ordenen a partir d'aquests, d'acord amb el criteri general. Per exemple:

camp H¹ de Forel
camp H² de Forel

Els noms dels compostos químics i altres termes científics que contenen afixos (prefixos i infixos, concretament) de naturalesa diversa (lletres llatines o gregues i dígitos, en cursiva o en rodona) s'ordenen, seguint la indicació informativa de la norma ISO 12199:2000, d'acord amb el sistema CAS, el qual, essencialment, ignora els infixos que s'apliquen al nom químic de base. Per exemple:

AChE
àcid γ -aminobutíric
àcid aminofosfovalèric
àcid α -amino-3-hidroxi-5-metil-4-isoxazol propiònic
àcid araquidònic

o

hormona adrenocorticotròpica
5-HT
humor

3.2. Denominacions catalanes

Les denominacions corresponents a categories lèxiques que presenten flexió es recullen convencionalment en la forma singular (noms masculins, noms femenins i adjectius d'una terminació; per exemple, *encèfal*, *lateralització* o *neuronal*), llevat dels casos de plurals lexicalitzats (*músculs sinèrgics*), o, si escau, en la forma masculina singular i amb la indicació de la terminació femenina (adjectius de dues terminacions; per exemple, *dopaminèrgic -a* o *sensitiu -iva*).

En el cas de denominacions que tenen com a categoria lèxica *nom masculí* o *femení* (com ara *dolor* o *tremolor*) i donen origen a denominacions sintagmàtiques derivades, només es recull aquesta categoria (*n m/f*) en la fitxa de la denominació de base. En les denominacions sintagmàtiques derivades s'ha triat el gènere que s'ha considerat més usual entre els especialistes, i s'ha utilitzat de manera sistemàtica en definicions i notes (per exemple, *dolor neurogènic*, amb categoria lèxica *n m*).

Les denominacions catalanes homògrafes (que tenen la mateixa grafia i diferent significat) es recullen en articles terminològics independents, un per a cada concepte. És el cas dels articles encapçalats per les denominacions catalanes *aprenentatge*, *deshabitució* o *sensibilització*.

Per a facilitar la lectura dels manlleus no adaptats, s'indica entre claudàtors l'origen del terme, en el cas que la grafia pugui comportar dubtes de pronúncia, com ara a *qualia [la]*.

Sigles i símbols

En neurociència l'ús de sigles i símbols és molt habitual a l'hora de designar conceptes, com ara proteïnes (*AMPA*, *EEG* o *5-HT*), tècniques (*NIRC*, *SPECT* o *TENS*) o fenòmens neurològics (*senyal BOLD* o *son REM*).

La gran majoria d'aquestes sigles ens arriben a través de l'anglès, en la seva forma original. Sempre que ha estat possible s'ha introduït la forma catalana de la sigla, de manera que les lletres que la constitueixen corresponen al sintagma desenvolupat en català; és el cas de *esclerosi lateral amiotròfica (ELA)*, *electroencefalograma (EEG)* o *xarxa neuronal artificial (XNA)*. Tanmateix, quan la sigla anglesa té un ús molt arrelat, s'ha mantingut. En aquests casos, com a criteri general, el sintagma desenvolupat en català s'ha recollit si s'ha documentat en textos especialitzats i els especialistes n'han confirmat l'ús habitual: per exemple, *glicoproteïna associada a la mielina (MAG)* o *proteïna d'interacció amb el receptor de glutamat (GRIP)*.

Com a criteri d'economia formal, en algunes de les definicions en què concorren termes sintagmàtics molt llargs s'ha emprat la sigla o el símbol en lloc de la denominació descriptiva del terme; per exemple, *GTP* per *trifosfat de guanosina* o Ca^{2+} per *ió calci*.

Nomenclatures científiques

Atesa la fluctuació internacional en les denominacions de determinades tipologies de termes, s'han aplicat com a normes generals les recomanacions dels organismes nacionals

i internacionals d'estandardització, quan n'hi ha. Així, les denominacions catalanes dels enzims s'han establert segons el criteri terminològic⁵ que adapta les recomanacions que la Unió Internacional de Bioquímica i Biologia Molecular⁶ fa per a les denominacions en llengua anglesa.

Per a les denominacions de les proteïnes cal tenir present que no hi ha una única classificació unànimement acceptada que regeixi la nomenclatura de la proteòmica, i sovint diferents autors i escoles fan servir les seves pròpies classificacions i denominacions. Queda fora de l'abast d'aquest diccionari donar cabuda de forma exhaustiva a tota aquesta terminologia; en els termes afectats, s'ha triat la que els experts han considerat més àmpliament utilitzada i s'ha aplicat congruentment en casos paral·lels.

Per al nom científic dels agents patògens esmentats en el diccionari s'han seguit les normes proposades pels organismes internacionals competents: el Codi Internacional de Nomenclatura Botànica,⁷ el Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica⁸ i el Codi Internacional de Nomenclatura de Bacteris del Comitè Internacional de Sistemàtica de Procariotes.⁹

Quant a les denominacions anatòmiques, s'han tingut en compte les propostes de la Terminologia Anatòmica¹⁰ en l'adaptació al català de les denominacions en llatí i en la decisió de la prioritat de denominacions en cas de concurrència amb altres sinònims en llengua catalana.

3.3. Remissions

En el diccionari hi ha força casos de denominacions catalanes que presenten una o més denominacions alternatives. Es tracta de denominacions sinònimes (per exemple, *nervi vestibuloclear* té els sinònims *nervi estatoacústic*, *VIII parell cranial* i *vuitè parell cranial*), amb

⁵ TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Criteris per a la denominació comuna dels enzims* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2000. <<http://www.termcat.cat/docs/docs/DenominacioEnzims.pdf>> [Consulta: 09 novembre 2011]

⁶ *International Union of Biochemistry and Molecular Biology* [en línia]. Calgary: IUBMB, 2011. <<http://www.iubmb.org/>> [Consulta: 09 novembre 2011]

⁷ GREUTER, W. [et al.] (ed.). *International code of botanical nomenclature (St. Louis Code)* [en línia]. Königstein: International Association for Plant Taxonomy, 2003. ISBN 3-904144-22-7. <<http://www.bgbm.fu-berlin.de/iapt/nomenclature/code/SaintLouis/0000St.Luistitle.htm>> [Consulta: 09 novembre 2011]

⁸ INTERNATIONAL COMMISSION ON ZOOLOGICAL NOMENCLATURE. *International code of zoological nomenclature* [en línia]. 4th ed. London: The International Trust for Zoological Nomenclature, cop. 1999. ISBN 0-85301-006-4. <<http://www.nhm.ac.uk/hosted-sites/iczn/code/>> [Consulta: 09 novembre 2011]

⁹ *International Committee on Systematics of Prokaryotes (ICSP)* [en línia]. [S.l.]: ICSP, 2010. <<http://www.the-icsp.org/>> [Consulta: 09 novembre 2011]

¹⁰ *Terminologia anatòmica: Terminologia anatòmica internacional*. Madrid: Médica Panamericana, 2001. ISBN 84-7903-614-1

entrada pròpia al diccionari, si bé sense cap més informació que una remissió a la denominació que conté tota la informació. Així, en l'exemple anterior, la informació és a *nervi vestibulococlear*, i *nervi estatoacústic*, *VIII parell cranial* i *vuitè parell cranial* informen només el lector que ha de mirar aquell altre terme.

Les denominacions recollides en segon lloc en una fitxa poden ser sinònimes absolutes de la primera (és a dir, estan considerades igualment vàlides i si apareixen en segon lloc és només perquè alfabèticament són posteriors) o bé poden ser-ne sinònimes complementàries. Una denominació catalana es considera sinònim complementari perquè té un ús més restringit, perquè és una variant o un escurçament o perquè pertany a un registre més col·loquial. Si són sinònimes absolutes, estan precedides de l'abreviatura *sin.*, i, si són sinònimes complementàries, de l'abreviatura *sin. compl.* Per exemple:

interoceptor *n m*

sin. **interoreceptor** *n m*

escorça prefrontal *n f*

sin. compl. **àrea prefrontal** *n f*

Les entrades corresponents a les denominacions que apareixen en segon lloc remeten a l'article que conté la informació amb l'indicatiu *sin.* si són sinònims absoluts, o *veg.* si són sinònims complementaris:

interoreceptor *n m*

sin. **interoceptor** *n m*

àrea prefrontal *n f*

veg. **escorça prefrontal** *n f*

D'altra banda, un cop establerta quina és la denominació principal (o en els casos de sinònims absoluts, la denominació que conté la informació perquè és la primera alfabètica), aquesta s'ha utilitzat com a preferent en el conjunt del diccionari, en les denominacions sintagmàtiques i, sobretot, en les definicions que hi fan referència.

Quan una denominació amb sinònims remesos és la base de denominacions sintagmàtiques, en els articles corresponents a aquests derivats sintagmàtics s'ha optat per no incloure-hi les remissions de la base sintagmàtica (així *reflex*, sin. compl. *acte reflex*, *resposta reflexa*; però *reflex d'estirament*, *reflex de retirada*, etc.). El criteri per a decidir quina denominació es recull en els termes sintagmàtics s'ha basat en les formes fixades per l'ús.

Un cas especial de sinonímia es dona entre una denominació i una sigla. En aquest cas, la forma desenvolupada es considera el sinònim preferent i és, per tant, el que duu tota la informació a més de la indicació de sigla. Per exemple:

potencial d'acció nerviós compost *n m*

sigla **PANC** *n m*

L'entrada corresponent a la sigla remet a l'article que conté la informació amb l'indicatiu *veg.*:

PANC *n m*

veg. **potencial d'acció nerviós compost** *n m*

3.4. Equivalents

El *Diccionari de neurociència* inclou per a cada terme equivalents en castellà i en anglès. Es tracta d'equivalents d'ús, recollits d'acord amb la documentació consultada i amb les indicacions dels especialistes.

En la representació d'aquests equivalents només es recull, per convenció, la forma masculina singular dels adjectius de dues terminacions.

Sovint no hi ha una relació d'un a un entre denominacions catalanes i equivalents, bé perquè hi ha més d'una denominació catalana, bé perquè hi ha més d'un equivalent en una llengua. En el cas que en una llengua hi hagi més d'un equivalent, aquests es presenten en ordre alfabètic discontinu i separats per un punt i coma. Les sigles queden ordenades al final dels altres equivalents, per a cada llengua d'equivalència.

Finalment, cal recordar que els símbols es presenten juntament amb els equivalents, precedits de l'indicatiu *sb/*.

3.5. Definició¹¹

Quan el lector consulti aquest diccionari ha de tenir present que es tracta d'una obra terminològica i que, per tant, les definicions no són ni lexicogràfiques (pròpies d'un diccionari de llengua general, que recullen només els trets essencials del significat d'una paraula o sintagma en una determinada cultura) ni enciclopèdiques (que recullen de manera succinta tot el coneixement que es té d'aquella denominació).

Una definició terminològica pretén caracteritzar un concepte de manera suficient i necessària, d'acord amb la concepció que en tenen els especialistes corresponents, a partir de les relacions d'oposició i proximitat establertes amb els altres conceptes pertanyents al mateix àmbit.

Com a observació de fons, cal posar l'accent en el fet que aquest és un diccionari de neurociència, essencialment però no exclusivament centrat en el sistema nerviós dels éssers humans. Per bé que alguns dels conceptes de les àrees de neurobiologia cel·lular, de fisiologia cel·lular i de sistemes o, fins i tot, de neurologia poden ser vàlids per a altres espècies d'éssers vius, particularment per als mamífers, les definicions s'han ajustat semànticament a l'àmbit d'especialitat i al corpus nomenclatural considerat globalment, i prenen com a referència els éssers humans, als quals s'ha procurat que siguin sempre aplicables.

3.6. Notes

El *Diccionari de neurociència* presenta un nombre important de notes. Més d'una tercera part dels articles del diccionari inclouen una o més notes, les quals poden ser conceptuals, exemplificadores, relacionals o lingüístiques. Quan en un article terminològic hi ha més d'una nota i són de tipus diferent, apareixen numerades.

¹¹ Per aprofundir la informació sobre la tècnica de definició en terminologia es pot consultar TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *La definició terminològica*. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2009. (En Primer Terme; 7. Criteris i Mètodes) ISBN 978-84-9766-327-4; 978-84-393-8144-0.

Les notes conceptuals amplien la informació de la definició, aportant matisos o aprofundint trets que no tenen un valor distintiu en la caracterització del terme, però que serveixen per a completar-la.

insomni *n m*

NOTA: L'insomni es pot manifestar com a dificultat per a iniciar o mantenir el son, com a desvetllament precoç o com a descans no reparador.

Les notes exemplificadores permeten donar una llista d'un o més elements a què s'aplica la denominació.

propietat dinàmica *n f*

NOTA: Són propietats dinàmiques, per exemple, les forces o les modificacions de trajectòries en les quals es fonamenta el moviment.

Les notes relacionals serveixen per a fer referència a termes pròxims, nocionalment parlant. Els casos més nombrosos es donen en l'àrea de neuroanatomia, en termes referents a una estructura o una acció descomponibles en parts, en què es recull en la nota tots els seus components amb entrada pròpia al diccionari.

nervi cranial *n m*

NOTA: Hi ha dotze nervis cranials: el nervi òptic, el nervi olfatori, el nervi motor ocular comú, el nervi troclear, el nervi trigemin, el nervi motor ocular extern, el nervi facial, el nervi vestibulococlear, el nervi glossofaringi, el nervi vague, el nervi accessori i el nervi hipoglòs.

Les notes lingüístiques contenen informació sobre les denominacions, sobre relacions entre denominacions i noció, sobre registres d'ús, etc.

estimulació elèctrica funcional *n f*

sigla **FES** *n f*

NOTA: La sigla *FES* prové de la denominació anglesa *functional electrical stimulation*.

síndrome de Balint *n f*

sin. compl. **apràxia oculomotora** *n f*

NOTA: La sinonímia entre les denominacions *síndrome de Balint* i *apràxia oculomotora* no és acceptada per tots els autors.

3.7. Normalització¹²

El TERMCAT ha revisat la terminologia catalana continguda en el diccionari, ha sistematitzat la informació de les definicions i les notes i, quan el cas ho ha requerit, ha dut a terme un estudi específic de les formes neològiques susceptibles de ser normalitzades.

En la tasca de normalització de neologismes és essencial el paper del Consell Supervisor del TERMCAT, un òrgan permanent format per representants de l'Institut d'Estudis Catalans,

¹² Per aprofundir la informació sobre la normalització terminològica es pot consultar TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *La normalització terminològica en català: Criteris i termes 1986-2004*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2006. ISBN 84-8415-778-4; 84-393-7025-3

representants del TERMCAT i especialistes de l'àmbit tècnic i científic, que es pronuncia amb una periodicitat quinzenal sobre termes de tots els àmbits que, per una raó o altra, presenten alguna particularitat lingüística. Òbviament, abans de qualsevol decisió hi ha un estudi aprofundit dels termes i es fan també consultes a especialistes considerats representatius de la seva àrea.

Durant l'elaboració del diccionari es va detectar un nombre significatiu de termes del camp de la neurociència que presentaven vacil·lacions formals o conceptuals. Per aquest motiu, es va convocar una sessió de normalització a la seu del TERMCAT, amb la presència d'especialistes de diverses disciplines relacionades amb aquest camp del saber. En aquella reunió de treball es va dinamitzar la resolució dels casos en estudi, els quals, posteriorment, van ser ratificats pel Consell Supervisor.

Molts dels termes tractats són manlleus, majoritàriament procedents de l'anglès, que s'han resolt d'acord amb uns criteris sistematitzats.¹³ Sempre que ha estat possible s'ha donat prioritat a la introducció de denominacions catalanes alternatives. Aquesta circumstància s'ha produït quan les formes proposades en català han tingut el suport dels especialistes i, paral·lelament, s'ha documentat l'existència de formes homòlogues en altres llengües; així tenim, per exemple, *registre visuoespacial* (per *visuospatial sketchpad*).

En altres casos el que s'ha fet és adaptar els manlleus per adequar-los a la llengua catalana, a partir de la pronúncia del terme originari (per exemple, a *bòbing* o *ròving*, a partir, respectivament, de *ocular bobbing* i *roving eye movement*). En altres ocasions, s'ha creat un neologisme en català a partir de l'estructura o el significat del terme originari manllevat: tenim *cabdell neurofibril·lar* (per *neurofibrillary tangle*), *fibra grimpadora* i *fibra molsosa* (per *climbing fiber* i *mossy fiber*, respectivament), *pinçament de membrana* (per *patch clamp*) o *poda axonal* (per *axon pruning*).

En aquesta sessió de normalització es va dedicar una atenció especial a dos conjunts de termes amb característiques particulars. Per un costat, hi ha un grup de neologismes en què es va fixar la denominació catalana i es va delimitar el concepte designat: ja sigui termes vinculats a escoles o doctrines (*bucle fonològic*, *executiu central* o *problema de la conjunció*), ja sigui termes relacionats amb nocions en què es va detectar una certa vacil·lació conceptual (*neuroimatgeria*, *opioide* o *tren d'impulsos elèctrics*).

Per un altre costat, es va estudiar en bloc un grup de receptors moleculars rellevants en neurociència, per als quals es van proposar denominacions catalanes adaptant-les a partir de les formes internacionals estandarditzades (*receptor colinèrgic*, *receptor d'AMPA*, *receptor de kainat* o *receptor muscarínic*).

Per acabar, en altres casos la normalització s'ha dut a terme per prioritzar una denominació catalana que generava dubtes per qüestions lingüístiques o d'adequació formal; per exemple, *apràxia del vestir*, *axonal*, *cefalàlgia*, *elèctrode de maniguet*, *glia limitant*, *nociceptor* o *signe de Babinski*.

¹³ Per aprofundir la informació sobre el tractament de manlleus en terminologia es pot consultar TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Manlleus i calcs lingüístics en terminologia*. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2005. (En Primer Terme; 1. Criteris i Mètodes) ISBN 84-9766-134-6; 84-393-6898-4

4. Propòsit

Un diccionari com aquest, que recull la terminologia d'un àmbit multidisciplinari, en evolució permanent a causa del progrés científic, tecnològic i humanístic, no es pot considerar mai una obra tancada. D'una banda, perquè tota obra és susceptible de ser millorada i ampliada i, d'una altra, perquè l'avenç continu de la neurociència ens planteja, des del mateix moment de la publicació de l'obra, la necessitat i el repte de mantenir-la al dia.

Volem expressar la nostra intenció que aquest diccionari resulti útil i profitós per a tots els usuaris que el consultin. Per això els convidem a utilitzar el conjunt de termes que s'hi presenten, i també a fer-nos arribar tots els suggeriments que puguin contribuir a millorar i fer créixer aquest *Diccionari de neurociència*. Ens els poden enviar mitjançant el formulari de la versió en línia del diccionari que es difon al web del TERMCAT (www.termcat.cat) o, directament, a l'adreça electrònica informacio@termcat.cat.

TERMCAT